

- **Daugiau kaip pusė (52 proc.) apklausoje dalyvavusių 15-24 metų amžiaus europiečių teigė, kad praėjusiais metais internetu nusipirko bent vieną suklastotą gaminį - tiek sąmoningai, tiek atsitiktinai, - o trečdalis (33 proc.) apklaustųjų nurodė, kad naudojami skaitmeniniu turiniu iš neteisėtų šaltinių.**
- **37 proc. respondentų suklastotus gaminius sąmoningai pirko ir 21 proc. sąmoningai naudojami turiniu iš neteisėtų šaltinių, jį klausydami, žaisdami, atsisiusdami arba perdavinėdami srautu.**
- **Lietuvoje 42 proc. jaunuolių sąmoningai nusipirko suklastotą gaminį ir 19 proc. sąmoningai naudojami piratiniu turiniu.**
- **Kita vertus, 60 proc. jaunų europiečių teigė pageidaujantys naudotis skaitmeniniu turiniu iš teisėtų šaltinių - 2019 m. tokių norą išreiškė 50 proc. apklaustųjų. Lietuvoje tokių jaunuolių yra 56 proc.**
- **Kaina ir prieinamumas tebėra pagrindiniai suklastotų gaminių pirkimo ir skaitmeninio piratavimo veiksniai, tačiau tarpusavio ir socialinė įtaka taip pat tampa vis svarbesnė.**
- **Kibernetinės grėsmės, sukčiavimas internete ir poveikis aplinkai yra vienos pagrindinių atgrasomųjų priemonių.**

Šiandien Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybos (EUIPO) paskelbtoje 2022 m. intelektinės nuosavybės ir jaunimo rezultatų suvestinėje pateikiama naujausia informacija apie jaunuolių elgseną intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų srityje po pandemijos.

Tyrime nagrinėjami du intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo aspektai: jaunuolių, perkančių suklastotas prekes ir besinaudojančių piratiniu turiniu, elgesio tendencijos, vertinant tendencijas nuo 2016 m.

Daugiau kaip pusė (52 proc.) apklaustų jaunuolių praėjusiais metais sąmoningai arba atsitiktinai internetu nusipirko bent vieną suklastotą gaminį, o trečdalis (33 proc.) naudojami neteisėtu turiniu internete.

Suklaidotų gaminių pirkimas

Atsižvelgiant į aplinkybes po pandemijos, nauja apklausa patvirtinta, kad **37 proc. jaunuolių sąmoningai** nusipirko vieną ar kelis suklaidotus gaminius. Palyginti su ankstesniais rezultatais, tokių asmenų skaičius gerokai išaugo (14 proc. 2019 m.). Įvairiose

šalyse šis skaičius labai nevienodas: didžiausia procentinė dalis yra Graikijoje (62 proc.), mažiausia – Čekijoje (24 proc.).

Jaunuoliai dažniausiai sąmoningai perka šiuos suklastotus gaminius: **drabužius ir aksesuarus** (17 proc.), **avalynę** (14 proc.) **elektroninius įrenginius** (13 proc.), **higienos, kosmetikos, asmens priežiūros reikmenis ir kvepalus** (12 proc.).

Tačiau jaunuoliai suklastotus gaminius taip pat perka todėl, kad yra klaidinami: netyčinis suklastotų gaminių pirkimas siekia 37 proc.^[1] Respondentai pripažino, kad **sunku atskirti tikras prekes nuo suklastotų**. 48 proc. apklaustųjų tokių gaminių nepirko arba nebuvo tuo užtikrinti.

Pirataavimas internete

Kalbant apie skaitmeninį turinį, vis daugiau jaunuolių naudojami teisėtais šaltiniais. **60 proc.** respondentų nurodė, kad praėjusiais metais jie **nesinaudojo turiniu iš neteisėtų šaltinių, jo neklausė, nežaidė, neatsisiuntė ir neperdavė srautu**. 2019 m. tokių jaunuolių dalis siekė 51 proc., o 2016 m. – 40 proc., tad šie skaičiai patvirtina šią tendenciją.

Tačiau sąmoningas pirataavimas išlieka stabilus – **21 proc.** jaunų vartotojų (kas penktas) pripažino, kad per pastaruosius 12 mėnesių jie **sąmoningai pasinaudojo piratiniu turiniu**. Didelė jaunuolių dalis naudojami piratiniu turiniu, nes buvo suklaidinti. 12 proc. respondentų atsitiktinai pasinaudojo piratiniu turiniu, o 7 proc. nėra tuo užtikrinti. Pagrindinė piratinio turinio rūšis buvo filmai (61 proc.) ir televizijos serialai (52 proc.), taip pat muzika (36 proc.), kuriems daugiausia naudojamos specialios svetainės, programėlės ir socialinės medijos kanalai.

Atsižvelgdamas į naujuosius rezultatus, EUIPO vykdomasis direktorius **Christian Archambeau** pareiškė:

Ši trečioji intelektinės nuosavybės ir jaunimo rezultatų suvestinė, paskelbta [Europos jaunimo metais](#), patvirtina ankstesniuose leidimuose nustatytas tendencijas ir suteikia daugiau informacijos apie jaunuolių suvokimą ir požiūrį. Šiuo metu, kai labai išaugo elektroninė prekyba ir skaitmeninis vartojimas, nerimą kelia sąmoningo ir netyčinio suklastotų prekių pirkimo tendencija. Pirataavimas nemažėja, net jei jauni vartotojai vis dažniau renkasi turinį iš teisėtų šaltinių. Ši nauja analizė yra vertinga priemonė, padedanti suinteresuotiesiems subjektams, politikos formuotojams, taip pat pedagogams ir pilietinės visuomenės organizacijoms kurti informuotumo didinimo iniciatyvas, kuriomis būtų remiamas informacija pagrįstas mūsų jaunų piliečių ir vartotojų pasirinkimas.

Pagrindiniai suklastotų gaminių pirkimo ir naudojimosi piratiniu turiniu veiksniai

Kaina ir prieinamumas tebėra pagrindinės suklastotų gaminių pirkimo ir sąmoningo naudojimosi piratiniu turiniu priežastys. Visgi, **socialinė įtaka**, pavyzdžiui, šeimos, draugų ar pažįstamų žmonių elgesys, tampa vis svarbesnė.

Kiti veiksniai – nesirūpinimas, ar gaminys suklastotas (arba tai, kad turinio šaltinis neteisėtas), nepastebimas skirtumas tarp originalių ir suklastotų gaminių ir tai, ar lengva rasti arba internetu užsisakyti suklastotus gaminius. Kas dešimtas respondentas paminėjo nuomonės formuotojų ar garsių žmonių rekomendacijas.

Kas priverčia jaunuolius susimąstyti?

Atsakydami į klausimus apie gaminius ir skaitmeninį turinį, jaunuoliai nurodė, kad jų elgesį galėtų nulemti kylanti asmeninė **rizika, susijusi su sukčiavimu internete ir kibernetinėmis grėsmėmis**. Be to, apklausti jaunuoliai dabar plačiau užsimena apie geresnį **neigiamo poveikio aplinkai ar visuomenei** supratimą.

PASTABA REDAKTORIAMS

2022 m. tyrimas grindžiamas [Intelektinės nuosavybės ir jaunimo rezultatų suvestinės](#) pirmuoju ir antruoju leidimais, paskelbtais 2016 ir 2019 m. Tyrimo tikslas – suprasti, kaip jaunuoliai suvokia intelektinę nuosavybę ir kaip elgiasi naudodamiesi skaitmeniniu turiniu ar pirkdami fizines prekes. 2022 m. vasario 7–28 d. 27 ES valstybėse narėse atlikta iš viso **22 021 15-24 metų amžiaus jaunuolių pateiktų rezultatų kiekybinė analizė**. 2022 m. jaunimo rezultatų suvestinėje pateikiamos kiekybinės ir kokybinės išvalgos apie jaunų vartotojų požiūrį bei elgseną ir vertinamos tendencijos nuo ankstesnio 2019 m. tyrimo. Joje taip pat nagrinėjamos naujos sritys, taip padedant suinteresuotiesiems subjektams bei politikos formuotojams pritaikyti politikos pokyčius ir plėtoti atitinkamas informuotumo didinimo iniciatyvas.

APIE EUIPO

[EUIPO](#) yra viena didžiausių ES decentralizuotų agentūrų ir yra įsikūrusi Alikantėje (Ispanija). 2021 m. EUIPO buvo pripažinta [novatoriškiausia intelektinės nuosavybės tarnyba pasaulyje](#). Ji administruoja Europos Sąjungos prekių ženklo ir registruotojo Bendrijos dizaino – jais abiem suteikiama intelektinės nuosavybės apsauga visose ES valstybėse narėse, – registraciją. Ši tarnyba taip pat bendradarbiauja su nacionalinėmis ir regioninėmis ES intelektinės nuosavybės tarnybomis ir joje veikia Europos intelektinės nuosavybės teisių

pažeidimų stebėsenos centras.

[Europos intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų stebėsenos centras](#) įsteigtas 2009 m., kad padėtų saugoti ir ginti intelektinės nuosavybės teises ir kovoti su vis didesne intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo Europoje grėsme. Šis centras 2012 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 386/2012 buvo perkeltas į EUIPO ir šiemet švenčiamos dešimtosios šio perkėlimo metinės.

